

The Administration of Educational Institutions by the Principles of Good Governance Under the Jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1

Sittisak Chiangwong, Suvijuk Mansaraneeyatham, and Wiralpat Wongwatkasem

Nakhonratchasima College, Thailand

E-mail: cuardmath@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9835-4191>

E-mail: suvijuk2564@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5906-3526>

E-mail: wiralpat@nmc.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4379-2397>

Received 14/04/2025

Revised 27/04/2025

Accepted 23/06/2025

Abstract

Background and Aims: School administration based on the principles of good governance is an approach that emphasizes transparency, accountability, and participation in educational management, aiming to enhance the quality and efficiency of schools. The Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 has implemented good governance principles in school administration to promote fairness and sustainably respond to the needs of the community. The objectives of this research were to: (1) study the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1; (2) compare the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, classified by school size and work experience; and (3) explore approaches to promoting the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1.

Methodology: The sample group used in this research consisted of teachers and staff in basic educational institutions under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 for the academic year 2024, totaling 320 individuals. The sample size was determined according to the table of Krejcie and Morgan, and the group was selected using cluster sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire, which yielded a content validity index ranging from 0.888 to 0.895, and the overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.890. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

Results: The research findings revealed that: (1) the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, both overall and in each specific area, was at a high level; (2) the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, classified by school size, showed no significant differences,

while classification by work experience revealed statistically significant differences at the 0.05 level; and (3) the approaches to promoting the administration of educational institutions based on the principles of good governance under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 consisted of six areas: (1) the principle of ethics, (2) the principle of rule of law, (3) the principle of transparency, (4) the principle of participation, (5) the principle of fairness, and (6) the principle of efficiency.

Conclusion: The administration of educational institutions based on the principles of good governance emphasizes transparency and accountability in decision-making, prioritizing the participation of all stakeholders and resource efficiency. Adherence to ethical principles and the rule of law helps build trust and credibility in the management process. Therefore, applying the principles of good governance is a crucial tool for developing educational quality and effective management.

Keywords: Good Governance Principles; School Administration; Teachers

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

สิทธิศักดิ์ เจียงวงศ์, สุวิจักขณ์ มั่นสารนิยธรรม และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม

วิทยาลัยนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
- 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน และ
- 3) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ระเบียบวิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.888 - 0.895.และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.890 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านหลักคุณธรรม 2) ด้านหลักนิติธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

สรุปผล: การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเน้นความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการคํึงค่าทางทรัพยากร การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและนิติธรรมช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือในกระบวนการบริหาร การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักสูตรมาภิบาล; การบริหารสถานศึกษา; ครู

บทนำ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้นำหลักการบริหารงานที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good governance) มาบรรจุไว้ในมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2560 ระบุว่ารัฐต้องจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยต้องมีการจัดทำแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใส และต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะมาตรานี้ได้เน้นถึงการใช่วิธีการที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็น เช่น การประชุมสาธารณะ การจัดเวทีเสวนา หรือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนานโยบายต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนนอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้ต้องมีการประเมินผลนโยบายสาธารณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) การบริหารราชการของหน่วยงานรัฐในปี 2567 ได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะในบริบทของการใช้เทคโนโลยีและการเปิดเผยข้อมูล ในปี 2567 นี้ หน่วยงานรัฐหลายแห่งได้เน้นการใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบไปด้วยความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ โดยมีมาตรการที่ชัดเจนในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารราชการเป็นสิ่งที่สำคัญ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการให้บริการประชาชน การสร้างระบบข้อมูลที่เป็นกลางและเปิดเผย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและหน่วยงานรัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567)

ในปี 2567 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ในการบริหารราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยการนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในระบบการศึกษา มีหน้าที่ให้ความโปร่งใส คือกระทรวงได้พัฒนาระบบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งบประมาณ การดำเนินงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมคือได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีการตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่การสร้างระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและหน่วยงานในสังกัด ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการปี 2567 มีความสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยเน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในทุกกระบวนการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

การบริหารสถานศึกษาต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนและผู้มาใช้บริการ โดยใช้วิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีและให้คำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ และการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์การบริหารในปัจจุบันมีสาเหตุของปัญหา คือ ความบกพร่องความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติ

และระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพการไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรม ส่งผลให้ระบบไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตและผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และชุมชนการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนภายใต้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ค่านิยม องค์กรและวัฒนธรรมองค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1, 2567) จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 วางแผนพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์ และเป็นที่ยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า มีการติดตาม ประเมินผล สามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีการใช้อำนาจ ข้อบังคับของกฎหมาย อย่างเคร่งครัด และให้บริการอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน รับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้แสดงความคิดเห็น มีการกระจายอำนาจ และหลักความรับผิดชอบต่อการบริหารในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ต้องมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม (อุษารัตน์ ดาวลอย, 2563)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะปฏิเสธที่จะนำมาสู่การปฏิบัติได้ เพราะการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลนั้นได้นำมาซึ่งการพัฒนาองค์กร และการทำงานอย่างมีระบบอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มศักยภาพ แม้แต่การนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ยิ่งสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อผู้บริหารจะได้บริหารสถานศึกษา ให้มีความก้าวหน้ามีศักยภาพ

และมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งย่นก่อให้เกิดความเชื่อมั่น จากภายนอกและนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป (พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์, 2563)

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาเป็นวิธีการและระบบการบริหารเพื่อบรรลุประสิทธิผล อันเป็นทั้งเหตุและผลหรือเป็นทั้งวิธีการในการปฏิบัติและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นเลิศในผลลัพธ์บุคลากรด้านความผูกพันต่อ ความพึงพอใจของบุคลากร การพัฒนาของบุคลากร และบรรยากาศการทำงานกล่าว คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา จะทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กรบุคลากรเต็มใจที่ให้อำนาจพลังใจอย่างเต็มที่กับงานที่ได้รับมอบหมาย มีความหวังในความสำเร็จและแน่วแน่ ยืนหยัดต่อการเป็นสมาชิกมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ มีขวัญกำลังใจ และความยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ มีความสามัคคีรักใคร่ปรองดอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบขององค์กร ตระหนักถึงความสำคัญของงานในระดับคุณภาพจากการได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ รวมถึงการเสริมบรรยากาศสนับสนุนขององค์กรอันทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากร มุ่งสู่ประสิทธิผลและคุณภาพสูงสุดขององค์กร (จันทร์ศรี ภูติธัญวัฒน์, 2560)

ในการบริหารการศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารมีความจำเป็นและได้รับการยอมรับไปทุกสถานศึกษา เพราะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและทำให้ผู้ใช้และผู้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด อันประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า และทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า กล้าที่จะยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร บุคลากรเต็มใจที่ให้อำนาจพลังใจอย่างเต็มที่กับงานที่ได้รับมอบหมาย มีความหวังในความสำเร็จและแน่วแน่ ยืนหยัดต่อการเป็นสมาชิก มีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ มีขวัญกำลังใจ และความยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบขององค์กร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

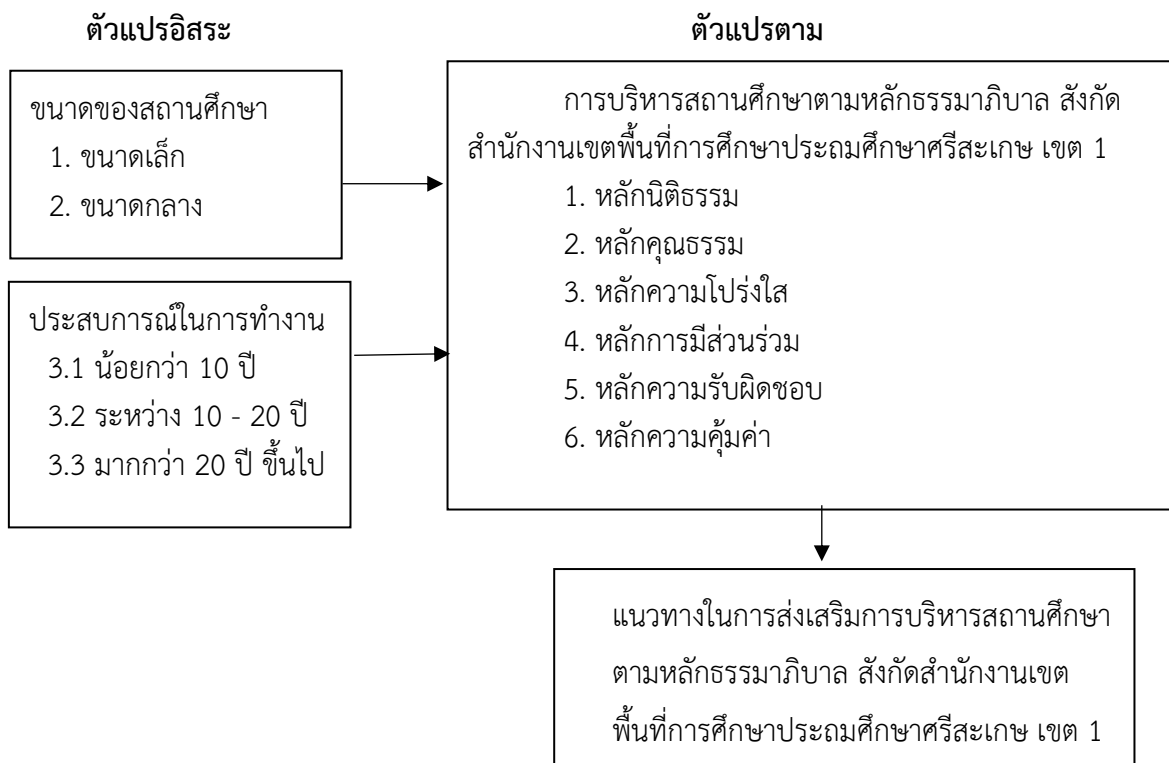
นันทิชา ปูเวหา (2560) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาหนองกุงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า 1) การใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษา หนองกุงศรี ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษา หนองกุงศรี ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศ อายุ และ ประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยรวม และรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาหนองกุงศรี ดังนี้ การบริหารโรงเรียนให้เกิด ประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ ต้องยึดระเบียบตดสินปัญหาอย่างให้เกิดความชอบธรรม ต้องมอบหมายภาระงานให้ครูทุกคนรับผิดชอบผู้บริหารต้องมีคุณธรรมในการบริหาร เพื่อสร้างศรัทธาต่อครูในโรงเรียนเช่นสร้างความเท่าเทียมกันมีศีลธรรมจริยธรรมเป็นต้น ต้องบริหารให้มีความชัดเจนถูกต้องตามระเบียบโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ต้อง สร้างองค์กรให้มีความ

สามัคคี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารยึดเสียส่วนใหญ่ ตามหลักประชาธิปไตย ต้องปลูกจิตสำนึกช่วยดูแลรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ อย่างเต็มที่ในการทำงานของครู และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

ชนะวิน แสงทามาศย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน พบว่า ในการบริหารจัดการส่งผลต่อการบริหารงานในทุก ๆ ฝ่ายงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในสถาบันการศึกษาผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคคลในโรงเรียนควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปปฏิบัติของหน่วยราชการ ไว้ 6 หลักการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดเพื่อธำรงรักษาบุคลากรให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดสวัสดิการและให้รางวัลแก่เพื่อทำความดีความชอบและมีการมอบหมายงานให้กับบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามแนวคิดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550) ประกอบด้วยหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 จำนวน 1,960 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 จำนวน 320 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V.Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970) โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified randomsampling) ตามขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม

3.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

3.1.2 สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษา และบอกปัญหาของการวิจัย แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.5 ผู้วิจัยจึงเลือกไว้ใช้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554)

3.1.4 นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) มี และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553)

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ข้อ

3.2.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4.4 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าโดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์การการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้ค่า F-test (One way ANOVA)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA)

5.5 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) t- test แบบ Independent samples และ F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	200	62.5
ขนาดกลาง	120	37.5
รวม	320	100
ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	160	50
ระหว่าง 10-20 ปี	128	40
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	32	10
รวม	320	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอน จำนวน 320 คนคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมีระดับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 200 คนคิดเป็นร้อยละ 62.50 และสูงกว่าระดับโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 10-20 ปีจำนวน 128 คน..คิดเป็นร้อยละ 40.00 และประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักคุณธรรม	4.18	0.24	มาก	3
2	หลักนิติธรรม	4.18	0.24	มาก	3
3	หลักความโปร่งใส	4.19	0.24	มาก	1
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.17	0.24	มาก	4
5	หลักความรับผิดชอบ	4.18	0.27	มาก	2
6	หลักความคุ้มค่า	4.15	0.25	มาก	5
ภาพรวม		4.18	0.25	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= 0.24) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.27) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.25)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	โรงเรียน ขนาดเล็ก		โรงเรียน ขนาดกลาง		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักคุณธรรม	4.18	0.22	4.17	0.29	0.108	.914
2	หลักนิติธรรม	4.18	0.22	4.17	0.29	0.108	.914
3	หลักความโปร่งใส	4.18	0.21	4.21	0.29	-1.082	.281
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.17	0.20	4.17	0.29	0.000	1.000
5	หลักความรับผิดชอบ	4.18	0.22	4.19	0.33	-0.288	.774
6	หลักความคุ้มค่า	4.16	0.20	4.12	0.31	1.229	.221
ภาพรวม		4.18	0.21	4.17	0.30	0.0125	.684

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ขนาดโรงเรียน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านที่	รายการ	ประสบการณ์ในการทำงาน					
		น้อยกว่า 10 ปี		ระหว่าง 11-20 ปี		มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	หลักคุณธรรม	4.15	0.20	4.28	0.26	3.90	0.14
2	หลักนิติธรรม	4.15	0.20	4.28	0.26	3.90	0.14
3	หลักความโปร่งใส	4.15	0.20	4.28	0.25	4.03	0.32
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.15	0.20	4.23	0.21	3.99	0.38
5	หลักความรับผิดชอบ	4.15	0.20	3.95	0.38	3.95	0.38

ด้านที่	รายการ	ประสบการณ์ในการทำงาน					
		น้อยกว่า 10 ปี		ระหว่าง 11-20 ปี		มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6	หลักความคุ้มค่า	4.15	0.20	4.19	0.23	3.93	0.42
	ภาพรวม	4.15	0.20	4.20	0.26	3.95	0.29

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี โดยภาพรวม ($\bar{x}=4.15$, S.D.= 0.20) และรายด้านอยู่ในระดับมาก เท่ากันทั้งหมดทุกด้าน ที่ค่า ($\bar{x}=4.15$, S.D.= 0.20)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 11-20 ปี โดยภาพรวม ($\bar{x}=4.20$, S.D.= 0.26) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x}=4.28$, S.D.= 0.26) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x}=4.19$, S.D.= 0.23) ตามลำดับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 21 ปีขึ้นไป โดยภาพรวม ($\bar{x}=3.95$, S.D.= 0.29) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x}=4.03$, S.D.= 0.32) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักนิติธรรม ($\bar{x}=3.90$, S.D.= 0.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.90	2	1.95	38.68	0.00
	ภายในกลุ่ม	15.96	317	0.50		
	รวม	19.86	319			
หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.90	2	1.95	38.68	0.00
	ภายในกลุ่ม	15.96	317	0.50		
	รวม	19.86	319			
หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	2.24	2	1.12	20.27	0.00
	ภายในกลุ่ม	17.50	317	0.55		
	รวม	19.74	319			
หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.67	2	.83	15.63	0.00
	ภายในกลุ่ม	16.92	317	0.53		

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
	รวม	18.60	319			
หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.23	2	1.61	25.01	0.00
	ภายในกลุ่ม	20.45	317	0.07		
	รวม	23.68	319			
หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	1.75	2	.88	14.58	0.00
	ภายในกลุ่ม	19.04	317	0.060		
	รวม	20.79	319			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.78	2	1.36	25.48	0.00
	ภายในกลุ่ม	17.64	317	0.36		
	รวม	20.42	319			

*p < .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านหลักความโปร่งใส รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้ t - test (Independent Samples) และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ F-test) พบว่า

2.1 ครูและบุคลากรสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูและบุคลากรสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า แนวทางการในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ทั้ง 6 ด้านประกอบด้วย

1) ด้านหลักคุณธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนไว้วางใจและมีความสุข

2) ด้านหลักนิติธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความยุติธรรม และความสงบสุขในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในหลักนิติธรรม และบริหารจัดการทุกอย่างให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน

3) ด้านหลักความโปร่งใส มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในหลักความโปร่งใส และบริหารจัดการทุกอย่างอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนไว้วางใจและมีความสุข

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมกัน และพัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง และส่งเสริมให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านหลักความคุ้มค่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลงทุนในสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนการวิเคราะห์ในรายด้านพบว่าทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักความประนีประนอมแก้ไขปัญหา มีนโยบายในการสนับสนุน พัฒนาในสถานศึกษาให้มีพร้อมหรือมีคุณภาพดี ซึ่งสอดคล้องกับ สาสี ประทุมวงศ์ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วราภรณ์ อำไพ (2561) ได้ศึกษา การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและ รายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญทอง มีชัย (2557) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม พบว่า มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน โดยรวมและ รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และของ รุ่งทิวา กมล (2563) การบริหารงานตามหลัก*ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 แตกต่างกันในด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทสรานนท์ โพธิ์กัน (2561) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านหลักคุณธรรม การพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนไว้วางใจและมีความสุข

3.2 ด้านหลักนิติธรรม การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความยุติธรรม และความสงบสุขในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในหลักนิติธรรม และบริหารจัดการทุกอย่างให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในหลักความโปร่งใส และบริหารจัดการทุกอย่างอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนไว้วางใจและมีความสุข

3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพัฒนาโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และพัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ การพัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง และส่งเสริมให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า การพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลงทุนในสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา ได้มีหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาให้มากขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการบริหารที่ยึดหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารงานส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง

1.2 การพัฒนาระบบตรวจสอบและประเมินผล จัดให้มีระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การบริหารที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 การเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องพัฒนาแนวทางป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบภายในสถานศึกษา

1.4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจด้านการบริหารสถานศึกษาจัดประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็ง

1.5 การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลแก่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและนำแนวปฏิบัติที่ดีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1.6 การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน เช่น ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียน (School Management System) พัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับการสื่อสารและการให้ข้อมูลอย่างโปร่งใสแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.7 การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลเข้ากับการเรียนการสอนส่งเสริมให้หลักธรรมาภิบาลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนบูรณาการหลักคุณธรรมและความโปร่งใสเข้าไปในหลักสูตรและกิจกรรมของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การขยายขอบเขตการวิจัย ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในบริบทของสถานศึกษาต่างระดับ เช่น ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษา เปรียบเทียบแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาการ

2.2 ศึกษาเชิงลึกในแต่ละองค์ประกอบของธรรมาภิบาล วิเคราะห์ผลกระทบของแต่ละหลักธรรมาภิบาล เช่น หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ ที่มีต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2.3 การใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครอบคลุม ผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงสถิติที่แม่นยำ

2.4 การศึกษาผลกระทบของธรรมาภิบาลต่อคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาผลกระทบของหลักธรรมาภิบาลต่อพฤติกรรมและวัฒนธรรมองค์กรของบุคลากรในสถานศึกษา การพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). รายงานการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2567. กรุงเทพฯ.
- จันทร์ศรี ภูตอริยวัฒน์. (2560). ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษากับความเป็นเลิศในผลลัพธ์ด้านบุคลากร. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(26), 104-117.
- ชนะวิน แสงทามาตย์. (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(3), 63-75.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2554). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- นันทิชา ปุเวสา. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการบริหาร การศึกษาหนองสูงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสาร สถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรม*, 4(1), 175-188.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์พิพัฒน์ นารีนรักษ์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- วรภรณ์ อำไพ. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยา เขตชลบุรี 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งทิwa กมล. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สาตี ประทุมวงศ์. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอ เมืองจังหวัดระยองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1. (2567). *แผนและความก้าวหน้าในการดำเนินงานและ การใช้งบประมาณประจำปี*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2567, จาก <http://www.sisaketedu1.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2567). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กร ภาครัฐตามหลัก ธรรมชาติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ .
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการร่าง รัฐธรรมนูญ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และ สังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. สืบค้นวันที่ 30 สิงหาคม 2567. <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/234833>
- สุภัทธานนท์ โพธิ์กัน. (2561). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เหรียญทอง มีชัย. (2557). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 4(2), 113 – 120.*
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30(3)*, 607 – 610.